

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Hämevaaran toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat	2
2.1	Arvolähtökohdat	3
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	3
2.2.1	Kasvattajuus.....	3
2.2.2	Lapsikäsitys	3
3	Lasten puheenvuoro	4
4	Yhteistyö perheiden kanssa.....	4
5	Työ lasten parissa	5
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	5
5.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	6
5.3	Päivän kulku ja omatoimisuus	6
5.4	Lasten leikki	6
5.5	Oppimistoimintojen organisointi.....	8
5.6	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	8
5.6.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	8
5.6.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus.....	9
5.7	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	10
5.8	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	10
5.8.1	Esiopetuksen järjestäminen	10
5.8.2	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	11
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	11
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	11
7.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	11
7.2	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	12
7.3	Varhaiskasvatuksen viestintä.....	13

1 Johdanto

Tämä Hämevaaran toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma on syntynyt kasvattajien pohdintojen ja keskustelujen kautta. Vanhempien kanssa käymämme varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut sekä esiopetuksen oppimissuunnitelmakeskustelut näkyvät toimintayksikkömme varhaiskasvatussuunnitelmassa. Valmistelutyöt aloitettiin syksyllä 2012, jolloin yksiköt saivat tehtäväksi uudistaa varhaiskasvatussuunnitelmansa. Toimintayksikkömme varhaiskasvatussuunnitelman perusteina olemme käyttäneet näitä valtakunnallisia ja kunnallisia asiakirjoja: Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, Esiopetuksenopetussuunnitelman perusteet 2010, Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012 ja Vantaan esiopetussuunnitelma 2011. Tämän Hämevaaran toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelman tarkoituksena on tuoda näkyväksi työtämme varhaiskasvatuksen ammattilaisina.

Hämevaaran varhaiskasvatuksen toimintayksikköön kuuluvat:

Hämevaaran päiväkoti, Vaijeritie 7, 01640 Vantaa (1986)

Päiväkodissa on neljä lapsiryhmää:

Hemulit (alle 3v.)

Homssut (3-5v.)

Vilivinkat (3-5v.)

Hattivatit (5-6v.)

Hämevaaran päiväkoti sijaitsee luonnonläheisyydessä Pöllökallion kupeessa. Päiväkodissa on ylä- ja alapiha sekä pienten ryhmällä oma pihansa. Sisätiloissa ryhmien käytössä on useita huoneita, jumppasali ja kokoustilat.

Karhunpesän päiväkoti, Karhunkierros 1 C, 01640 Vantaa (1998)

Päiväkodissa on kaksi lapsiryhmää:

Uppikset (1-4v.)

Kontiot (5-6v.)

Karhunpesän päiväkoti sijaitsee Karhunkierroksen asuinalueella Pähkinärinteessä. Päiväkodissa on valoisa ryhmätila ja iso jumppasali. Pihalla ulkoilevat karhunpesäläisten lisäksi myös ryhmäperhepäiväkotien lapset.

Ryhmäperhepäiväkoti Mesikämmen, Karhunkierros 1a A 1, 01640 Vantaa (1998)

Ryhmäperhepäiväkoti Otso, Karhunkierros 1a A 4-5, 01640 Vantaa (1998)

Ryhmäperhepäiväkodeissa on kodinomaista hoitoa 1-5 –vuotiaille lapsille 12 lapsen ryhmässä tilavissa ja viihtyisissä asuinhuoneistoissa. Yhteistyö Karhunpesän päiväkodin kanssa on tiivistä.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

Haluamme toimia kasvatusyhteisönä, jonne vanhempien on turvallista tuoda lapsensa ja jossa kasvattajien on mahdollista kehittyä ammatissaan. Vaalimme lapsuuden erityisluonnetta; luovuutta, mielikuvitusta ja leikkimisen taitoa. Tarjoamme monipuolista toimintaa, myönteisiä oppimiskokemuksia ja tuemme oppimisvalmiuksien kehittymistä. Puhumme rohkeasti lasten oikeuksien ja tarpeiden puolesta. Panostamme yhteistyöhön ja avoimeen keskusteluun vanhempien kanssa.

2.1 Arvolähtökohdat

Pohjaamme työssämme Vantaan kaupungin yhteisiin arvoihin, jotka ovat yhteisöllisyys, innovatiivisuus ja kestävä kehitys. Rakennamme Hämevaaran yksikössä yhteisöllisyyttä, jossa toimimme innovatiivisesti kestävä kehityksen periaattein, yhteistyössä ovat tietenkin mukana perheet. Pidämme tärkeänä sitä että vanhemmat verkostoituvat myös keskenään. Tavoitteenamme on hyvä ilmapiiri ja yhteishenki. Yhteisöömme kuuluvat myös koulu, kirjasto, kirkko, liikuntaseurat, lähiluonto ja puistot, kaikki kylän palvelut. Olemme avoimia, tartumme asioihin ja ideoihin ja hoidamme tehtävämme ammattitaidolla unohtamatta huumoria. Toiminnassamme on mukana luottamus, empatia ja joustavuus. "Kokeillaan, jos ei onnistu, suunnitellaan uudestaan". Kestävä kehitys ja luovuus ovat tärkeitä; hankimme tavaroita järkevästi, ehkä kalliimpaa mutta kestävä. Käytämme jo olemassa olevat materiaalit, rullat ja laatikot, "mitä näistä voisi tehdä". Vanhemmat ovat mukana; järjestämme kirpputoreja ja lasten tarvikkeiden kierrätystä ja vanhemmilta saamme paljon leluja, kirjoja ja huonekaluja.

Toivomme että lapsista kasvaa oikeudenmukaisia, toisiaan huomioivia ja arvostavia ihmisiä. Ohjaamme lapsia rehellisyyteen ja erilaisuuden hyväksymiseen. Tuemme lapsen itsetunnon vahvistumista positiivisin keinoin. Opettelemme hyviä käytöstapoja päiväkotimme arjessa.

"Olisitko niin ystävällinen, että auttaisit hanskat käteen?" (tyttö 2v.)

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

Toimintayksikössämme pidämme työmme tärkeinä tehtävinä lasten hyvinvoinnin edistämistä sekä kasvun ja kehityksen tukemista. Lapsi oppii ja toimii vuorovaikutuksessa muiden lasten ja kasvattajien kanssa. Otamme lapset huomioon yksilöinä. Lapsen osallisuuden vahvistaminen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeä osa toimintatapaamme.

2.2.1 Kasvattajuus

Hämevaaran toimintayksikössä pidämme kasvattajan työssä tärkeänä lämmintä ja ammatillista vuorovaikutusta lapsen kanssa. Me kasvattajat pidämme jokaista lasta arvokkaana ja kohtelemme lasta yksilönä kunnioittavasti ja tasa-arvoisesti. Huolehdimme siitä, että lapsella on päiväkodissa hyvä ja turvallinen olla ja hän kokee olevansa tärkeä yhteisön jäsen. Lasta ei jätetä yksin ja häntä kannustetaan kokeilemaan ja oppimaan uutta. Yhteisö on sekä fyysisesti että psyykkisesti turvallinen kaikille.

Hämevaaran toimintayksikössä kasvattaja suunnittelee toimintaa ja tekee tietoisia valintoja, joilla ohjaa erilaisia lapsia heidän kasvussaan ja oppimisessaan sekä mahdollistaa kaikille lapsille onnistuneita oppimiskokemuksia. Suunnittelemme oppimisympäristön ja muutamme sitä tarvittaessa niin, että se on kaikkia lapsia innostava sekä oppimista ja tutkimista mahdollistava. Meidän kasvattajien tehtävänä on luoda aikuisten ja lasten yhteisöön hyvä ilmapiiri, jossa lapset voivat kokea yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta. Tuemme oppimista sekä ohjaamme lasta tiedostamaan oman oppimisensa ja havaitsemaan, että hän voi itse vaikuttaa onnistumiseensa oppimisessa.

Kasvatustyössä hyödynnämme kasvattajien erilaisia persoonallisuuksia, osaamisalueita ja vahvuuksia. Hämevaaran toimintayksikön kasvattajat tekevät päivähoitotyötä lapsilähtöisesti ja johdonmukaisesti yhteisesti sovittujen toimintaperiaatteiden mukaisesti kukin omana persoonanaan.

2.2.2 Lapsikäsitys

Lapsi on utelias, tiedonhaluinen ja innokas oppimaan uutta. Jokainen lapsi on meille tärkeä ja arvokas. Lapselle on tärkeää tulla aidosti kohdatuksi, kuulluksi ja nähdyksi. Näin hän saa vahvistusta terveeseen itsetunnon kehittymiselle. Lapsi oppii ollessaan vuorovaikutuksessa aikuisten ja toisten lasten sekä ympäristönsä kanssa.

Oppimista tapahtuu leikin, liikunnan, tutkimisen, ihmettelyn, keskustelun ja toiminnan kautta. Lapsella on oikeus saada ohjausta ja kannustusta kasvaessaan ihmisenä. Ohjaamme toimimaan oikeudenmukaisesti sekä kannustamme vuorovaikutukseen ja toimintaan. Kasvattajan on otettava huomioon, että hän pystyy omalla käytöksellään ja puheellaan vaikuttamaan lapsen käsitykseen lapsesta itsestään. Sitä puhetta mitä aikuinen lapsesta käyttää, sitä lapsi jatkaa.

3 Lasten puheenvuoro

Toimintaa suunniteltaessa otamme huomioon lasten näkökulman. Kyselemme lapsilta ideoita ja toivomuksia ryhmän toimintaan ja he saavat tehdä valintoja. Useimmiten lapsilta on kuitenkin vaikeaa saada vastauksia haastattelemalla, joten kasvattajalla on oltava herkkä korva ja ymmärrys lasten toiveille ja ajatuksille. Lasten leikkejä ja keskusteluja havainnoimalla saamme selville, mitkä ovat lapsia kiinnostavia ja askarruttavia asioita. Kasvattaja suunnittelee toimintaa ja antaa virikkeitä toiminnan toteuttamiseen, mutta lapsiryhmän kässä on toiminnan lopullinen toteuttaminen.

Lasten osallistamiskeinojamme ovat esimerkiksi lasten kokoukset, lasten toivepäivät, viikon henkilön valinta ja pienet apulaistehtävät. Kyselemme aika ajoin lapsilta mistä asioista he päiväkodissa pitävät tai mitä haluaisivat tehdä ja suunnittelemme toimintaa sen mukaan. Mieleisiä puuhia ovat mm. leikkiminen, majan rakentaminen, liikkuminen sekä erilaiset retket ja juhlat. Lapset tekevät valintoja päivittäin, mitä leikitään, pelataanko jalkapalloa, mikä olisi seuraava laulu ja niin edelleen. Lasten työt ovat esillä päiväkodin seinillä ja lapset osallistuvat arjen askareisiin. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan kirjataan myös lapsen puheenvuoro.

Lasten kommentteja päiväkodin arjessa:

"Ajattele äiti, siellä 6-vuotiasikin otetaan syliin." (poika 6v.)

"Kaikkein kivointa ois olla päiväkodissa töissä, koska päiväkodin työntekijöillä ei yleensä ole toista työpaikkaa, koska niillä menee täällä koko työpäivä!" (poika 6v.)

"Päiväkodissa kivointa on leikkiminen ja nukkuminen." (tyttö 4v.)

"Ope sanoo lapsille kauniita sanoja." (poika 6v.)

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Kun lapsi aloittaa päivähoidon, järjestämme aloituskeskustelun vanhempien kanssa. Käytämme Lapsi kotioissa – lomaketta keskustelun pohjana ja tukena. Keskustelun tarkoituksena on oppia tuntemaan lasta ja huomioimaan lapsen yksilölliset tarpeet ryhmässä. Samalla käymme läpi vanhempien toiveita ja odotuksia lapsen päivähoidosta. Kutsumme lapsen vanhempiensa kanssa tutustuman päiväkotiin tai ryhmäperhepäiväkotii sekä oman ryhmänsä tiloihin ja kasvattajiin ennen päivähoidon aloittamista.

Parin kuukauden päästä lapsen päivähoidon aloittamisesta laadimme vanhempien kanssa lapselle varhaiskasvatussuunnitelman (esiopetuksessa esiopetuksen oppimissuunnitelman). Jokaiselle lapselle on määriteltävä vastuukasvattaja, jonka kanssa keskustelu käydään. Vastuukasvattajan on tarkoitus pysyä samana koko sen ajan, kun lapsi on hoidossa kyseisessä ryhmässä. Varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa sovimme päivähoidon käytännöistä ja tavoitteista sekä lapsen liittyvistä asioista yhdessä vanhempien kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään vuosittain tai tarvittaessa useammin. Lapsi saa olla mukana keskustelussa osan aikaa ja lapselle on osoitettu oma puheenvuoronsa keskustelussa.

Ryhmät järjestävät vuosittain vanhempainillan tai –aamun. Tilaisuuksissa kerromme ryhmän toiminnasta ja arjesta ja kyselemme mieltä askarruttavista asioista. Toivomme vanhemmilta kysymyksiä, toiveita ja palautetta. Nämä ovat vanhemmille oivallisia tilaisuuksia tavata ja tutustua toisiinsa.

Tavoitteenamme on avoin ja luottamuksellinen keskusteluyhteys kasvattajien ja perheen välillä. Vanhemmat ovat asiantuntijoita lapsensa hoidossa ja kasvatuksessa, keskustelemalla saamme yhdistettyä lapsen yksilölliset tarpeet osaksi päivähoiton ryhmämuotoista toimintaa. Varhaiskasvatussuunnitelmien lisäksi keskustellemme lapsen päivän sujumisesta ja tapahtumista vanhempien kanssa päivittäin. Pienempien lapsien päiväästä kerromme usein yksityiskohtaisemmin, isommat lapset osaavat jo itse kertoa jotain päivästänsä. Toivomme vanhempien keskustelevan lastensa kanssa päivähoitopäivästä tai esiopetuksesta ja kertovan meille, jos jokin mietityttää. Lapsi saattaa kokea päivän tapahtumat eri tavalla kuin aikuinen.

Jos näemme tuen tarvetta lapsen kasvussa ja kehityksessä, otamme asian avoimesti puheeksi vanhempien kanssa. Mietimme yhdessä keinoja, joilla lasta voi tukea ja kerromme vaihtoehtoista, joita lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseksi on olemassa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteena on mm. lisätä vanhempien osallisuutta lapsensa varhaiskasvatustilaisuuksissa. Me Hämevaaran toimintayksikössä toivomme myös vanhempien osallistuvan aktiivisesti päivähoiton ja esiopetuksen toimintaan. Järjestämme juhlia, tapahtumia ja kierrätystempauksia sekä koko perheen yhteisiä Pihaseikkailu-liikuntailtapäiviä. Hämevaaran päiväkodissa on toiminut vanhempaintoimikunta, joka on järjestänyt lähes vuosittain perinteisen Kevättriehan. Karhunpesässä vanhemmat ovat osallistuneet aktiivisesti kirpputoritapahtumiin ja aamukahvituksiin.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Lapsen kielen oppimista edistää monipuolinen vuorovaikutus kasvattajien ja toisten lasten kanssa. Kannustamme lasta ilmaisemaan itseään jo ennen kuin hän oppii sanoja. Puhumme lapselle oikeakielisesti ja käytämme käsitteitä, jotka auttavat häntä jäsentämään ympäristöään. Hyvässä oppimisympäristössä lapsi kuulee rikasta puhuttua kieltä ja näkee kirjoitettua tekstiä. Luemme ja kerromme lapsille satuja, riimittelemme loruja ja runoja sekä tutkimme yhdessä kuva- ja tietokirjoja. Keskustellemme lasten kanssa arkielämän asioista ja pohdimme yhdessä heitä kiinnostavia aiheita. Erilaisissa yhteisissä toimintahetkissä annamme lapsille puheenvuoron ilmaista omia ajatuksiaan ja rohkaisemme jokaista puhumaan ja osallistumaan keskusteluihin ikätaso huomioon ottaen. Ohjaamme lasta ilmaisemaan tunteitaan sanoin, annamme sanat tunteille. Sanoitamme toimintaa perushoitotilanteissa ja kuvat ovat myös tukena päivänkulussa. Huumorin viljely, sanaleikit ja sanoilla ”kikkailu” kehittävät kieltä.

Sanaton viestintä on tärkeä osa vuorovaikutusta. Kasvattajan on tärkeää tiedostaa se omassa käyttäytymisessään ja auttaa lapsia tunnistamaan tunnelmien ja viestien välittyminen kehonkielen, äänensävyn ja ilmeiden avulla. Sanallinen ja sanaton viestintä ei saa olla ristiriidassa keskenään: eleet ja ilmeet tukevat puhuttua kieltä. Kielellisen viestinnän tukena käytämme kuvia ja eleitä.

Lapsille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, täytetään vuosittain suomenkielen seurantalomake. Lomake toimii työkaluna suomenkielen oppimisen ja omaksumisen havainnoimisessa. Suomi toisena kielenä – opetus (S2) tukee lapsen suomenkielen kehitystä. S2-opetusta annamme joko kielikerhon muodossa tai integroituna muuhun toimintaan. Konsultoimme lapsen kielitaitoon liittyvissä asioissa kieli- ja kulttuurikoordinaattoria (kieku).

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Leikki sosiaalisena toimintana luo lasten kulttuuria ja yhteisöllisyyttä. Päiväkodin vertaisryhmän vuorovaikutustilanteissa lapset oppivat yhdessä toisten kanssa ja toisiltaan. Yhteiset säännöt luovat rajat yhdessä toimimiselle. Mietimme sääntöjä ja toimintatapoja yhdessä lasten kanssa, ikätason huomioon ottaen. Rajat ja säännöt ovat yhdenmukaiset. Yhteisöllisyys vahvistuu, kun lapsi saa apua ja tukea sitä tarvitessaan vertaisryhmässä toimiessaan. Tehtävämme on tukea lapsia heidän keskinäisissä vuorovaikutustilanteissaan.

Kiusaamiseen puutumme johdonmukaisesti. Yleisesti kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että henkilö joutuu yhden tai useamman muun henkilön toistuvan loukkaamisen, vahingoittamisen tai syrjimisen kohteeksi pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun. Kiusaamistilanteet käsittelemme yhteistyössä vanhempien kanssa heti, kun sellaista havaitsemme.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päivän kulku on suunniteltu vastaamaan lapsen tarpeita kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta. Rutiinit ja toistuvuus sekä tilanteiden ennakointi luovat lapselle turvallisuuden tunnetta. Aamuisin käymme läpi päivänkulun ja kerromme lapsille mahdollisista muutoksista. Käymme päivänkulkua läpi myös päivän mittaan, varsinkin pienimpien lasten kanssa. Monesti järjestämme tapahtumia, retkiä, juhlia ja muuta piristystä toimintaan. Poikkeuksia päivärytmiin tuovat joskus esimerkiksi vajaustilanne henkilöstön määrässä tai säätila, kuten ukkonen, jolloin emme voi ulkoilla. Me hoidamme poikkeustilanteet joustavasti ja ammattitaidolla, jotta lapsi kokisi olonsa turvalliseksi. Päivähoitopäivä koostuu aamiaisesta, aamupiiristä tai kalenterihetkestä, leikistä ja ohjatusta toiminnasta, liikunnasta, ulkoilusta, ruokailusta ja päiväleivosta. Iltapäivällä tarjoillaan välipala ja lapsilla on leikki- ja ulkoilu-aikaa ennen kotiinlähtöä. Kotiin lähtiessä käsittelemme ”heippa huomiseen!”

Järjestämme siirtymätilanteet, kuten uloslähdön, joustavasti ja porrastaen. Varaamme siirtymätilanteisiin aikaa kiireen tunnun välttämiseksi. Otamme lapsen kehitystason huomioon siirtymätilanteissa, pienemmät tarvitsevat enemmän apua esimerkiksi pukemisessa kuin isommat lapset. Kannustamme lapsia omatoimisuuteen, jokainen siirtymätilanne on samalla oppimistilanne. Lapsi oppii suoriutumaan siirtymätilanteista omatoimisesti, kun hoidettavat asiat, kuten vessassa käynti, käsienspesu, pukeminen ja uloslähtö, tapahtuvat säännöllisesti ja samassa järjestyksessä.

5.4 Lasten leikki

Leikki on painopisteenä vantaalaisessa varhaiskasvatuksessa vuosina 2013-2016. Painopisteeseen keskittymällä kiinnitämme leikkitoimintojen järjestämiseen sekä havainnoimiseen erityisen paljon huomiota. Kasvattajat saavat lasten leikkiin ja leikin merkitykseen suunnattuja koulutuksia sekä vinkkejä leikkikulttuurin kehittämiseen. Tavoitteena on leikin merkityksen korostaminen varhaiskasvatuksessa sekä monipuolisten leikki-toimintojen ideoiminen ja toteuttaminen päiväkodeissa.

Leikki on lapselle luonnollinen tapa toimia, oppia ja kehittää sosiaalisia vuorovaikutustaitoja. Lapsilta kysyttäessä: ”Mitä haluat tehdä päivähoitossa/eskarissa?”, yleisin vastaus on: ”Leikkiä.” Toimintayksikössämme järjestämme lapsille leikkiaikaa päivittäin. Myös ohjattu toiminta tapahtuu leikin keinoin. Otamme lasten leikeissä huomioon lapsen ikä- ja kehitystason. Pienemmät lapset tarvitsevat enemmän kasvattajan läsnäoloa leikeissään, kun taas isommat toivovat useimmiten leikkirauhaa ikätovereidensa seurassa. Kasvattaja on kuitenkin tukemassa ja ohjaamassa lasten leikkejä.

Leikkirauhaa tuemme jakamalla lapset eri tiloihin leikkimään pienryhmissä. Lapset voivat itse valita leikki-paikkansa ja seuransa, välillä kasvattaja jakaa lapset leikkitaloihin. Lapset oppivat leikkimään myös eri kaverien sekä eri sukupuolta olevien kanssa erilaisissa tiloissa. Leikkiryhmien jakaminen auttaa lapsia tutustumaan toisiinsa ja luomaan uusia kaverisuhteita. Leikkiryhmät jaamme eri tiloihin leikkitalujen avulla. Koko talon lauluhetkillä lapset saavat olla mukana isossa porukassa, jossa on laulua, leikkiä ja yhdessäoloa kaikenikäisten lasten kanssa. Halutessaan lapsilla on mahdollisuus leikkiä myös yksin.

Leikkitalat olemme suunnitelleet niin, että lelut ja tarvikkeet ovat lasten ulottuvilla. Joitain leluja säilytämme korkeilla tasoilla tilaratkaisujen vuoksi, mutta kun ne ovat lapsen tiedossa, hän voi pyytää niitä leikkeihinsä. Tiloissa olevat leikkikalut ja tarvikkeet ovat lapsen ikä- ja kehitystasolle sopivia riippuen lapsiryhmän rakenteesta. Leluja voi vaihdella tilasta toiseen tai ryhmien kesken. Kehotamme lapsia pitämään huolta leluista, jotta ne säilyisivät ehjinä mahdollisimman pitkään. Näin lapset oppivat kunnioittamaan kestävän kehityksen periaatteita jokapäiväisissä leikeissä. Suuri osa leluistamme on lahjoituksia.

Turvallisuuden ja leikkirauhan kannalta vauhdikkaimmat leikit onnistuvat parhaiten ulkona tai päiväkodin salissa. Salit ovat ryhmien ahkerassa käytössä. Lapset tarvitsevat liikuntaa, energian purkamista ja raitista ilmaa runsaasti päivän aikana, ulkoilemme sään salliessa päivittäin. Lapsilla on mahdollisuus monenlaisiin ulkoleikkeihin päiväkodin pihalla, lähipuistoissa tai -metsässä. Leikkitarvikkeina käytämme myös luonnonmateriaaleja.

Kasvattaja toimii leikin tukijana ja havainnoijana. Leikkiryhmiä seuraamalla opimme tuntemaan lapsia paremmin kuin ohjatuissa tilanteissa. Havainnoimalla leikkiä kasvattaja näkee, miten kukin lapsi käyttäytyy sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa ikätoveriensä kanssa, tarvitseeko hän tukea ja miten hän selviytyy mahdollisista ristiriitatilanteista. Leikkiessään lapsi on aidoimmillaan.

Nukketeatteria itsetehdyissä lavasteissa.

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

Oppimistoimintojen ja -tilanteiden järjestely ja käytännöt vaihtelevat lapsen ikä- ja kehitystason mukaisesti. Pienimpien lasten oppimisessa korostuvat perustoimintojen harjoittelu, kuten itsenäinen syöminen ja pukeminen, potalle opettelu ja päiväkodin päivärytmiin sopeutuminen. Keskustelemme vanhempien kanssa lapselle otollisesta ajasta esim. vaipoista luopumiseen, tavoitteenamme on että päiväkodin ja kodin yhteistyö tukee lapsen kehitystä. Lapsen kasvaessa omatoimisuuden merkitys lisääntyy ja oppimisen kohteet muuttuvat sosiaalisten, kognitiivisten ja motoristen taitojen harjoitteluun.

Otamme huomioon lapsen kiinnostuksen kohteet ja herkkyyksikaudet uuden opettelemisessa. Kannustamme lasta yrittämään itse kasvattajan ohjauksessa ja auttaessa. Onnistumisista ja oivaltamisista iloitsemme yhdessä, vastoinikäymisiä emme jää surkuttelemaan. Päivän aikana oppimistilanteita on useita, joka päivä oppii jotain uutta. Lapsi oppii leikin, liikunnan, tutkimisen, ihmettelyn, keskustelun ja toiminnan kautta.

Oppimistoimintojen tukena käytämme pienryhmiä, toiminnan porrastamista, kuvia ja yksilön tarpeista nousevia menetelmiä. Pienessä ryhmässä lapsi saa yksilöllisempää ohjausta, oppimistilanne on usein rauhallisempi ja lapsi saa helpommin äänensä kuuluville kuin suuressa ryhmässä. Kuvat ovat käytössä ensisijaisesti lapsilla, joilla on kielenkehityksessä haasteita, mutta kuvista hyötyvät kaikki.

Järjestämme oppimisympäristön mahdollistamaan myönteisiä oppimiskokemuksia. Huomioimme ikä- ja kehitystason materiaalien sijoittelussa. Materiaalit, lelut ja pelit ym. ovat lapsen ulottuvilla tai näkyvillä. Viihtyisä oppimisympäristö on turvallinen ja luovuutta ruokkiva.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

Kaikki lapset ovat omalla tavallaan erilaisia. Moninaisuus varhaiskasvatuksessa näkyy mm. erilaisissa tavoissa oppia ja havainnoida ympäristöä, erilaisissa kulttuuritaustoissa sekä temperamenttieroissa. Huomioimme moninaisuuden ja yksilölliset tarpeet erilaisilla käytännön järjestelyillä. Työmme haaste ja rikkaus on erilaisuus.

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

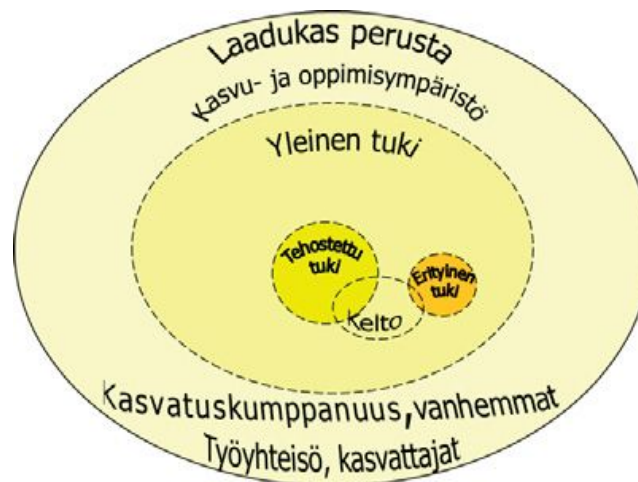
Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennalta ehkäisemistä. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat jokaisen lapsen vahvuudet ja kehitystarpeet. Lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatuksen perusta (Vantaan kaupunki, Pakillinen työkaluja 2012, 15). Erilaiset tukitoimet on jaoteltu varhaiskasvatuksessa yleiseksi, tehostetuksi ja erityiseksi tueksi, jotka vahventuvat asteittain.

Jos huomaamme jonkun lapsen kohdalla kasvun ja oppimisen tuen tarvetta, keskustelemme asiasta vanhempien kanssa. Pohdimme yhdessä vanhempien ja tiimin kanssa lapselle tarpeellisia tukitoimia, yhteistyössä on mukana myös konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Tuen tarpeen arvioinnissa käytämme yleisen tuen valikkoa, joka toimii työkalunamme kaikessa toiminnan suunnittelussa. Yleistä tukea on esimerkiksi kuvien käyttö kommunikoinnin tukena, pienryhmätoiminnan järjestäminen, siirtymätilanteiden joustava porrastaminen sekä tilanteiden huolellinen ennakointi.

Jos yleinen tuki ei riitä, laadimme lapselle yhdessä vanhempien ja konsultoivan erityislastentarhanopettajan kanssa Tehostetun tuen suunnitelman tai erityistä tukea tarvitseville Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelman (HOJKS). Suunnitelmat arvioimme ja päivitämme vuosittain tai useammin. Joinakin vuosina ryhmissä voi työskennellä hoito- ja kasvatushenkilöstön lisäksi avustaja. Hän mahdollistaa pienem-

piin pienryhmiin jakamisen. Avustajan tehtävänä on myös tukea ja kannustaa lasta osallistumaan ryhmän toimintaan kokonaisvaltaisena jäsenenä.

Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi lasten kasvua ja oppimista arvioidaan jatkuvasti. Tarvittaessa tuki suunnitellaan ja toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä. Huomiota kiinnitetään kasvun ja oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen. Tuen oikea-aikaisuus sekä tuen oikea taso ja muoto ovat tärkeitä kasvun ja oppimisen turvaamiseksi. Mitä aikaisemmin lapsi saa tarvitsemaansa tukea, sitä paremmin voidaan välttää vaikeuksien lisääntyminen ja kasaantuminen.

Kaavio1. Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012)

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Lapsella tulee olla mahdollisuus kasvaa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. Toimintayksikössämme olemme kiinnostuneita eri kulttuureista ja huomioimme lapsen kulttuuritaustan toiminnassamme. Keskustelemme vanhempien kanssa käytännön asioiden hoitamisesta ja perheen kulttuuriin liittyvistä asioista. Varhaiskasvatussuunnitelman tai esiopetuksen suunnitelman tekemisessä meillä on mahdollisuus käyttää asioimistulkkia, jolloin sekä perhe että kasvattaja kokevat tulleen ymmärretyksi. Vastuu lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä on ensisijaisesti perheillä.

Päivähoitoyksikössämme käymme läpi suomalaisen kalenterivuoden juhlapäiviä ja kunnioitamme perinteisiä niihin liittyviä tapoja. Samalla myös monikulttuuriset lapset oppivat suomalaista kulttuuriperinnettä. Niiden lisäksi huomioimme myös eri maalaisten tai kulttuuristen lasten juhlapäiviä tai perinteitä. Opetamme lapsille suvaitsevaisuutta, ymmärtämään ja hyväksymään eri kulttuureja sekä erilaisia ihmisiä.

Toimintayksikössämme teemme yhteistyötä Hämeenkyllän seurakunnan lapsi- ja nuorisotyöntekijöiden kanssa. Käymme perinteisesti lapsille järjestetyissä jouluihin ja pääsiäiskirkoissa Hämeenkyllän kirkolla. Seurakunnan työntekijät käyvät myös päiväkodeissamme pitämässä tuokioita. Muihin kuin evankelis-luterilaisen uskontokasvatukseen piiriin osallistuville lapsille on järjestetty näiden tilaisuuksien ajaksi toimintaa. Otamme huomioon vanhempien toiveet lapsen osallistumisesta uskontokasvatukseen liittyvään toimintaan.

Pidämme tärkeänä sukupuolten ja erilaisten ihmisten välistä tasa-arvoa ja se näkyy tavassamme ohjata ja kasvattaa lapsia. Keskustelemme erilaisista maailmankatsomuksista sekä oikean ja väärän merkityksestä. Emme työssämme tuo esille omaa katsomustamme, vaan pohdimme asioita monelta kantilta ja ohjaamme lapsia kysymään vanhemmiltaan ja keskustelemaan heidän kanssaan mieltä askarruttavista asioista.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Hämevaaran toimintayksikön läheisyydessä on hyvät mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen. Retkille pääsemme helposti Lammaslammelle tai Pöllökallion metsään. Ympäristökasvatus on mielekkäintä luonnonläheisessä ympäristössämme käytännön toiminnan kautta. Ympäristökasvatuksemme tavoitteena on tuottaa lapsille iloa ja elämyksiä sekä kehittää lapsille positiivista luontosuhdetta. Ohjaamme lapsia kunnioittamaan sekä elollista että elotonta luontoa.

Luonnossa, metsässä ja poluilla mielikuvitus kehittyy ja leikit ovat pitkäkestoisia ja luovia. Luonnossa liikkuminen kehittää motorisia taitoja monipuolisesti. Luonnossa on tilaa liikkua ja juosta, kiipeillä ja kokeilla omia rajojaan. Ohjaamme havainnoimaan ja tutkimaan erilaisia luonnonilmiöitä. Luonnossa näkee vuodenaikojen vaihtelun selkeästi.

Majanrakennuspuuhissa Pöllökalliolla

Ohjaamme ja kasvatamme lapsia kestävään kehitykseen ja kierrättämiseen päiväkodin arjessa: roskien lajittelu, sähkön säästäminen, askartelumateriaalit, lahjoituksena saadut lelut ja muut päivittäistavarat. Käymme keskusteluja kierrättämisestä ja ekologisuudesta. Henkilöstön keskuudesta on nimetty ekotukihenkilö, joka tuo uusimmat vinkit ympäristökoulutuksista sekä ohjaa muuta henkilöstöä toimimaan kestävä kehityksen puolesta. Kehityskohteitamme ovat sähköisen viestinnän lisääminen sekä jätteiden lajittelu ja kierrättäminen.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetus on 6-vuotiaille suunnattua pedagogisesti suunniteltua toimintaa. Sen tarkoituksena on lisätä valmiuksia koulunkäynnin aloittamiseen ja vahvistaa vuorovaikutus- ja ryhmätöitä varten vertaisryhmässä. Esiopetuspäivä kestää 4 tuntia ja siihen kuuluu yksi ruokailu. Esiopetus on maksutonta.

Hämevaaran toimintayksikössä toimii vuosittain kaksi esiopetusryhmää. Esiopetusryhmän minimikoko on 13 lasta. Molemmat esiopetusryhmät tekevät vuosittain yhteisen toimintasuunnitelman ja määrittelevät tavoitteet kullekin esiopetusvuodelle. Teemme tiivistä yhteistyötä Pähkinärinteen koulun kanssa. Koulun apulaisrehtori ja koulupsykologi ovat osallistuneet esiopetusryhmien kouluunlähtevien lasten vanhempien Kouluinfoon kevättalvella. Teemme useamman tutustumiskäynnin koululle esiopetuskevään aikana, jolloin koulun tilat ja käytännöt tulevat lapsille tutuiksi. Tavoitteenamme on järjestää jokaiselle lapselle mahdollisimman sujuva koulun aloitus.

5.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Perusopetukseen valmistava opetus 6-vuotiaille on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille lapsille, joiden suomen kielen taito tai muut valmiudet eivät riitä esiopetusryhmässä toimimiseen. Valmistavan opetuksen tuntimäärä on 5 tuntia päivässä. Valmistava opetus on integroitu esiopetukseen. Valmistavassa opetuksessa oleva lapsi saa tehostettua suomen kielen opetusta, jota kutsutaan suomi toisena kielenä – tai S2-opetuksiksi.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Toimintayksikössämme toimii kahdeksan 3-4 henkilön kasvattajatiimiä, päiväkodin johtaja, laitoshuoltaja, keittiön emäntä ja huoltomies. Tiimit tekevät yhteistyötä keskenään. Jokainen tiimi pitää kerran viikossa tiimipalaverin, jossa suunnittelee toimintaa ja keskustelee ajankohtaisista lapsiryhmää koskevista asioista. Joka kolmas viikko kokoontuu koko yksikön edustuksellinen tiimi, Syke. Siihen osallistuu edustaja jokaisesta tiimistä ja puheenjohtajana toimii päiväkodin johtaja. Sykkeessä linjaamme koko yksikön kasvatustyötä ja sovimme yhteisistä toimintatavoista sekä arvioimme toimintaa.

Alkusyksystä pidämme suunnitteluillan, jossa suunnittelemme koko vuoden tapahtumia ja toimintaa sekä sovimme vastuualueista ja työryhmistä. Myöhemmin syksyllä pidämme toimintayksikköpäivän, jossa käsittelemme varhaiskasvatuksen toimintaa ja sisältöä syvällisemmin. Toimintayksikköpäivän päätteeksi järjestämme työhyvinvointia ylläpitävää toimintaa.

Hämevaaran toimintayksikössä jokainen kasvattaja arvioi omaa toimintaansa sekä kehittymistään vuosittaisissa tulos- sekä kehityskeskusteluissa päiväkodin johtajan kanssa. Toivomme perheiltä palautetta ja arviointia toiminnastamme ja järjestämme palautekyselyitä, joihin perheet saavat vastata nimettömästi.

Tärkein palaute toiminnallemme tulee lapsilta itseltään. Kasvattajien lisäksi lapset osallistuvat itsearviointin tekemiseen. Esiopetusvuonna tämä tapahtuu ”eskarilentokoneen” muodossa. Sen avulla lapsi voi itse arvioida kuinka hyvin hän jo hallitsee esiopetusvuonna harjoiteltavia taitoja, kuten kaveritaitoja, ryhmässä toimimisen taitoja, tulevan koululaisen taitoja sekä hyviä käytöstapoja.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Teemme yhteistyötä monien eri tahojen kanssa. Yhteistyökumppaneitamme ovat lastenneuvolan terveydenhoitajat, konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto), kieli- ja kulttuurikoordinaattori (kieku), puhe- ja toimintaterapeutit, perheneuvola, lastensuojelu sekä tulkit. Käytämme myös seurakunnan, kirjaston ja kulttuuripalveluiden palveluja. Lisäksi esiopetusvuonna teemme tiivistä yhteistyötä Pähkinärinteen koulun kanssa.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Varhaiskasvatuksessa hyvinvointityö muodostuu kasvatuskumppanuudesta, turvallisesta, kasvulle ja oppimiselle suotuisasta kasvuympäristöstä, lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta sekä hyvinvointityötä tukevasta yhteistyöstä. Hyvinvoinnin edistämiseksi huolehdimme lapsen perustarpeista ja tarjoamme virikkeellisen ja turvallisen ympäristön oppia ja kehittyä. Mikäli lapsen oppimistaidoissa havaitaan tuen tarvetta, tehostamme hyvinvointityötä yhdessä huoltajien ja kuntouttavien yhteistyökumppaneiden kanssa. Tarvittaessa teemme yhteistyötä lastensuojeluviranomaisten kanssa lapsen hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Varhaiskasvatuksen hyvinvointityö ja sen osana esiopetuksen oppilashuolto ovat lapsen, vanhempien sekä kasvattajien ja koko yhteisön tukemista. Esiopetuksen oppilashuolto on lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Esiopetuksen oppilashuollon tavoitteena on luoda turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä lasten kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen.

Syksyllä oppilashuoltoryhmän tehtävänä on tutustua jokaisen lapsen tilanteeseen. Kevätkaudella yhteistyötä koulun oppilashuoltoryhmän kanssa tiivistetään.

Hämevaaran varhaiskasvatussyksikön oppilashuoltoryhmään kuuluvat päiväkodin johtaja, kelto, Pähkinärin-teen neuvolan terveydenhoitajat sekä esiopetusryhmien lastentarhanopettajat.

Varhaiskasvatuksen hyvinvointityö toimintayksikössä

<i>KASVUN, KEHITYKSEN JA OPPIMISEN TUKEMINEN:</i> <i>Havainnointi ja dokumentointi</i> <i>Lapsen osallisuus ja kuuleminen</i> <i>Yksilöllisyys</i>	<i>HYVINVOINTITYÖTÄ EDISTÄVÄT RA- KENTEET:</i> <i>Yksikön toimintatavat</i> <i>Moniammatillinen verkostotyö</i>
<i>KASVATUSKUMPPANUUS:</i> <i>Toimiva vuorovaikutus</i> <i>Yhteinen sitoutuminen</i> <i>Lapsen vasu</i>	<i>SUOTUISA KASVUYMPÄRISTÖ:</i> <i>Huolenpito ja turvallisuus</i> <i>Myönteinen ilmapiiri, toiminnan rakenne ja fyysiset puitteet</i> <i>Yhteisöllisyys</i>

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Varhaiskasvatuksen toimintayksikköemme esittely ja yhteystiedot löytyvät Vantaan kaupungin internet-sivuilta osoitteesta:

http://www.vantaa.fi/fi/opetus_ja_kasvatus/paivahoito/paivahoito_vantaalla_toimintayksikoittain/myyrmaen_paivahoitopalvelut/hamevaaran_toimintayksikko

Käymme päivittäin läpi kuulumiset suullisesti vanhempien kanssa. Vanhemmat näkevät päivittäisen ohjelmamme kuukausikalenterista. Päiväkodin johtajalta vanhemmat saavat ”päiväkodin kuulumisia” –kirjeen muutaman kerran syksyisin ja keväisin. Poikkeavista tapahtumista tai erityisjärjestelyistä ilmoitamme kotiin jaettavilla tiedotteilla. Lähtitulevaisuudessa lähetämme tiedotteet vanhemmille sähköpostilla.

Vanhempainillan terveiset yhden lapsiryhmän vanhemmilta:

Millainen on lapsen hyvä päivä?

”Lapsella on kavereita, touhua ja leikkiä”

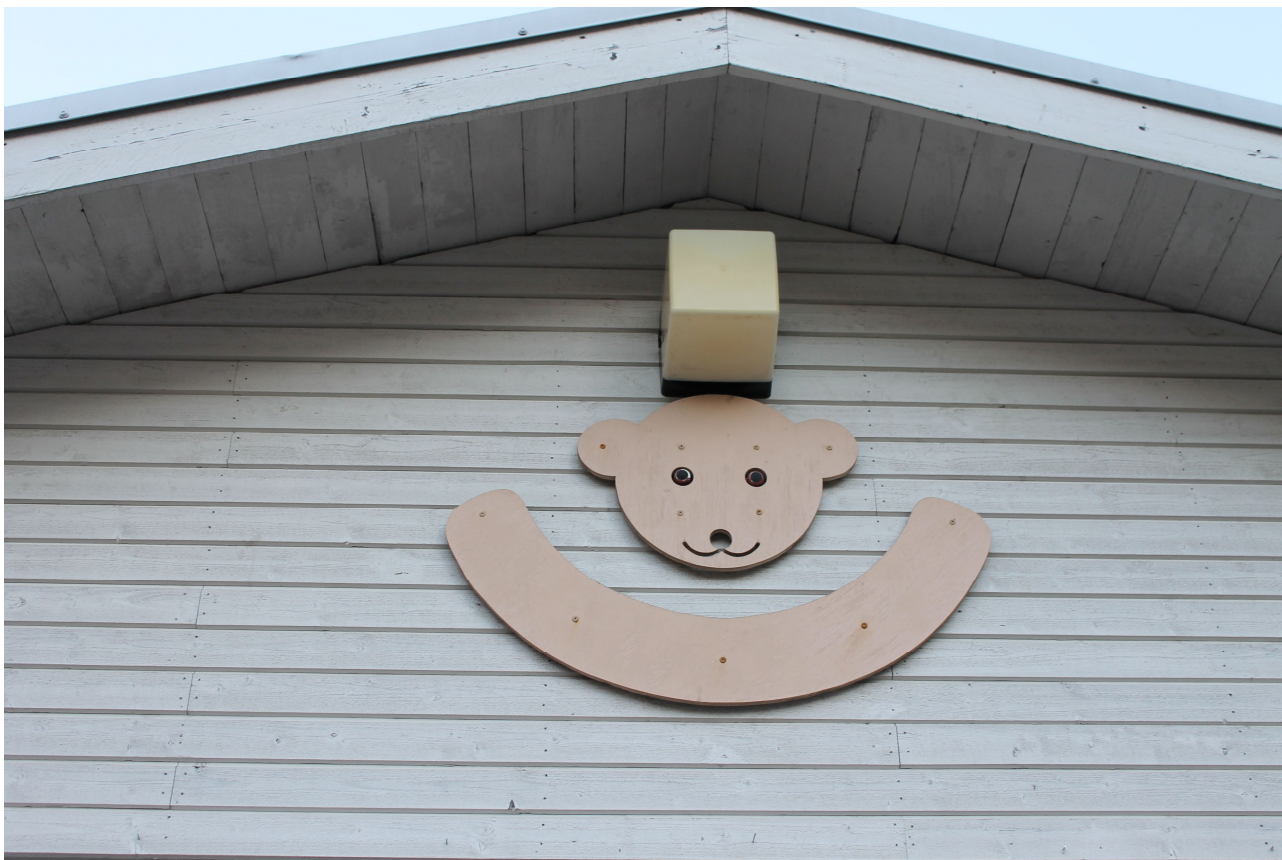
”Lapsella on mahdollisuus aikuisen riittävään huomioon!”

”Päiväkodissa on rauhallinen tunnelma”

”On riittävästi ulkoilua, hyvä rytmi päivässä; riittävästi ohjattua toimintaa ja vapaata leikkiä”

”On hyvä ruoka”

”Lapsi lähtee mielellään päiväkotiin”

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus

Hämevaaran varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Hämevaaran päiväkoti

Vaijeritie 7, 01640 Vantaa. p.09-83939034

Karhunkierros 1 C, 01640 Vantaa. p. 09-83939505

Ryhmäperhepäiväkoti Mesikämmen

Karhunkierros 1a A 1, 01640 Vantaa. p. 09-83939501

Ryhmäperhepäiväkoti Otso

Karhunkierros 1a A 4-5, 01640 Vantaa. p. 09-83939500